

Ministerie van Veiligheid en Justitie

> Retouradres Postbus 20301 2500 EH Den Haag

De Voorzitter van de Tweede Kamer
der Staten-Generaal
Postbus 20018
2500 EA DEN HAAG

**Directoraat-Generaal
Rechtspleging en
Rechtshandhaving**
Directie Juridische en
Operationele
Aangelegenheden
DGRR-DJOA

Turfmarkt 147
2511 DP Den Haag
Postbus 20301
2500 EH Den Haag
www.rijksoverheid.nl/venj

Datum 10 maart 2015
Onderwerp Antwoorden Kamervragen over het bericht dat allochtone daders een
grotere kans op een zware straf hebben

Ons kenmerk
612720

Uw kenmerk
2015Z01576
2015Z01720

In antwoord op uw brieven van 30 januari 2015 en 3 februari 2015 deel ik u mee dat de schriftelijke vragen van de leden Recourt en Marcouch (beiden PvdA) en het lid Kuzu (Groep Kuzu/Öztürk) over het bericht dat allochtone daders een grotere kans op een zware straf hebben, worden beantwoord zoals aangegeven in de bijlage bij deze brief.

Bij beantwoording de datum en ons kenmerk vermelden. Wilt u slechts één zaak in uw brief behandelen.

De Minister van Veiligheid en Justitie,

drs. S.A. Blok

Antwoorden van de Minister van Veiligheid en Justitie op schriftelijke vragen van de leden Recourt en Marcouch (beiden PvdA) over het bericht dat allochtone daders een grotere kans op een zware straf hebben (ingezonden 30 januari 2015, 2015Z01576)

**Directoraat-Generaal
Rechtspleging en
Rechtshandhaving**
Directie Juridische en
Operationele
Aangelegenheden
DGRR-DJOA

Vraag 1

Kent u het bericht 'Allochtone dader heeft grotere kans op zware straf' en het in dat bericht genoemde recente onderzoek van de Universiteit Leiden?¹ 1) Kent u tevens het in het bericht genoemde onderzoek naar etnisch gerelateerde verschillen in de rechtspraak uit 2012?

Datum

10 maart 2015

Ons kenmerk

612720

Antwoord op vraag 1

Ja.

Vraag 2

Acht u het eerst genoemde onderzoek waarin 110.000 strafdossiers zijn bestudeerd en met 1500 gedetineerden is gesproken representatief voor de strafvonnissen en de populatie gedetineerden in Nederland? Zo nee, waarom niet?

Vraag 3

Acht u de door de onderzoekers gekozen onderzoeksmethodiek en uitkomsten van het onderzoek wetenschappelijk verantwoord? Zo nee, op welke punten niet?

Antwoord op vraag 2 en 3

Het onderzoek is in opdracht van de Raad voor de rechtspraak (de Raad) uitgevoerd, naar aanleiding van een artikel in het Nederlands Juristenblad uit 2012. Uit dit artikel zou blijken dat allochtone daders zwaarder gestraft worden dan autochtone daders. De Raad is vanzelfsprekend zeer geïnteresseerd in dit soort signalen, omdat evident is dat gelijke gevallen gelijk moeten worden behandeld. Ik ga ervan uit dat de Raad dan ook zorgvuldig heeft gekeken naar de representativiteit van de strafvonnissen en de onderzoeksmethodiek.

Vraag 4

Hoeveel hoger is volgens de onderzoekers de kans dat een verdachte met een allochtone achtergrond eerder dan een autochtone verdachte voor hetzelfde misdrijf tot een (langere) gevangenisstraf wordt veroordeeld, ook nadat deze verschillen door andere factoren zijn gecorrigeerd?

Vraag 5

Deelt u de mening dat de uitkomst van het onderzoek dat Nederlanders met een allochtone achtergrond voor hetzelfde misdrijf (gekwalificeerde diefstal) een hogere kans op gevangenisstraf hebben dan in Nederland geboren verdachten een indicatie kan zijn dat rechters in hun vonnis bewust of onbewust rekening houden met de die achtergrond van een verdachte? Zo ja, wat is uw mening hierover? Zo nee, waarom niet en hoe zijn die verschillen dan wel te verklaren?

---

¹ <http://www.trouw.nl/tr/nl/4492/Nederland/article/detail/3839733/2015/01/29/Allochtone-dader-heeft-grotere-kans-op-zware-straf.dhtml>

Vraag 6

Zijn de uitkomsten van het recente onderzoek en dat uit 2012 voor u aanleiding om te veronderstellen dat rechters onderscheid maken dat gebaseerd is op de etnische achtergrond van een verdachte? Zo ja, wat gaat u daar aan doen? Zo nee, waarom niet?

**Directoraat-Generaal
Rechtspleging en
Rechtshandhaving**
Directie Juridische en
Operationele
Aangelegenheden
DGRR-DJOA

Antwoord op vraag 4 t/m 6

Op het eerste oog lijken er verschillen in de straftoemeting te bestaan. Als echter rekening wordt gehouden met factoren als het hebben van een crimineel verleden, of het hebben van een baan, verdampen de verschillen snel. Er blijft dan een klein verschil over. Hieruit kan niet afgeleid worden dat rechters, bewust of onbewust, rekening houden met de etnische achtergrond van de verdachte. Het opleggen van een straf is immers een complex proces waarbij met veel factoren rekening wordt gehouden. Een aantal factoren dat mogelijk van invloed is, was niet in dit onderzoek betrokken. De Raad heeft besloten verder onderzoek te laten verrichten. Hierbij denkt de Raad aan mogelijke miscommunicatie in de rechtszaal door culturele verschillen of taalbarrières, de invloed van de houding van een verdachte of de kwaliteit van de verdediging. Daarbij zullen ook gesprekken gevoerd gaan worden met strafrechters, iets wat tot dusver in het kader van onderzoek naar eventuele etnisch gerelateerde verschillen in de straftoemeting nog niet heeft plaatsgevonden. Overigens is de rechtspraak druk doende om voorstellen te doen om de motivering van de strafmaat nog inzichtelijker te maken, zodat zo duidelijk mogelijk wordt gemaakt waarom de rechter een bepaalde straf of maatregel oplegt.

Datum

10 maart 2015

Ons kenmerk

612720

Vraag 7

Deelt u de mening van de voorzitter van de Raad voor de rechtspraak dat de suggestie dat rechters onderscheid maken haaks staat op de kernwaarden van de rechter? Zo ja, hoe gaat u er zorg voor dragen dat rechters dat onderscheid niet maken of dat duidelijk wordt dat dat onderscheid niet wordt gemaakt? Zo nee, waarom niet?

Antwoord op vraag 7

Zoals ik hiervoor heb toegelicht, valt uit het bewuste onderzoek niet af te leiden dat rechters, bewust of onbewust, rekening houden met de etnische achtergrond van de verdachte. Dat betekent dat uit dit onderzoek niet is af te leiden dat de onpartijdigheid van de rechter in het geding is. Wel heeft de Raad voldoende aanleiding gezien om vervolgonderzoek aan te kondigen. Bij de vraag of de kernwaarden van de rechtspraak in het geding zijn gaat het erom of rechters daadwerkelijk onderscheid maken op grond van etniciteit of niet, en niet om de suggestie dat zij een dergelijk onderscheid maken.

Vraag 8

Deelt u de mening dat vervolgonderzoek naar het genoemde onderscheid nodig is? Zo ja, waarom en hoe gaat u dat faciliteren? Zo nee, waarom niet?

Antwoord op vraag 8

Ik verwijs naar mijn antwoord op vragen 4 t/m 6.

Antwoorden van de Minister van Veiligheid en Justitie op schriftelijke vragen van het lid Kuzu (Groep Kuzu/Öztürk) over allochtone daders die een grotere kans op een zware straf hebben (ingezonden 3 februari 2015, 2015Z01720)

**Directoraat-Generaal
Rechtspleging en
Rechtshandhaving**
Directie Juridische en
Operationele
Aangelegenheden
DGRR-DJOA

Vraag 1

Bent u bekend met het nieuwsbericht "Allochtone dader heeft grotere kans op zware straf"?²

Datum

10 maart 2015

Ons kenmerk

612720

Vraag 2

Bent u bekend met het omvangrijke onderzoek van de Universiteit Leiden in opdracht van de Raad voor de rechtspraak (Rvdr) naar de verschillen in straftoemeting?³

Vraag 3

Bent u bekend met het onderzoek van het Nederlandse Juristenblad naar de rol van de kenmerken van verdachten?⁴

Vraag 4

Herinnert u de eerdere vragen over "het bericht dat verdachten met een buitenlands uiterlijk strenger gestraft worden dan andere verdachten"?⁵

Antwoord op vraag 1 t/m 4

Ja.

Vraag 5

Deelt u de mening van het Europese Hof voor de Rechten van de Mens en de Fundamentele Vrijheden (EVRM) dat niet per definitie op grond van een cultureel motief een straftoemeting kan worden verklaard?⁶ Zo ja, wat doet u eraan zoveel mogelijk in lijn te handelen met het Europees Hof van het EVRM? Zo nee, waarom niet?

Antwoord op vraag 5

Onpartijdigheid is één van de kernwaarden van de rechtspraak. De Raad voor de rechtspraak (de Raad) neemt signalen over een mogelijke ongelijke behandeling op basis van de afkomst van verdachten dan ook zeer serieus. Nu er naar aanleiding van het eerdere onderzoek nog vragen onbeantwoord zijn gebleven, heeft de Raad vervolgonderzoek aangekondigd, waar ik in mijn antwoord op vragen 7 en 8 nader op inga. Ik laat me graag informeren over de uitkomsten van dit vervolgonderzoek. Overigens is de rechtspraak druk doende om voorstellen te doen om de motivering van de strafmaat nog inzichtelijker te maken, zodat zo duidelijk mogelijk wordt gemaakt waarom de rechter een bepaalde straf of maatregel oplegt.

Vraag 6

Herinnert u zich dat uw antwoord op eerdere vragen "het uiterlijk en de taalbeheersing van de verdachte mogen geen rol spelen bij de

² <http://www.trouw.nl/tr/nl/4492/Nederland/article/detail/3839733/2015/01/29/Allochtone-dader-heeft-grotere-kans-op-zware-straf.dhtml>

³ <http://www.law.leidenuniv.nl/onderzoek/nieuws/promotie-wermink.html>

⁴ <http://www.rechtspraak.nl/Organisatie/Raad-Voor-De-Rechtspraak/WetenschapsOnderzoek/Onderzoeksagenda/Deelprogramma-Individuele-projecten/Pages/Etnisch-gerelateerde-verschillen-in-straftoemeting.aspx>

⁵ Aanhangsel van de Handelingen 2011-2012, nr. 2130.

⁶ <https://openaccess.leidenuniv.nl/bitstream/handle/1887/16445/Etnische%20achtergronden%20bij%20de%20bepaling%20van%20de%20straf.pdf?sequence=1>

straftoemeting”⁷ Wat heeft u gedaan teneinde uitvoering te geven aan hetgeen u heeft gezegd?

**Directoraat-Generaal
Rechtspleging en
Rechtshandhaving**
Directie Juridische en
Operationele
Aangelegenheden
DGRR-DJOA

Antwoord op vraag 6

Bij brief van 3 april 2012 heb ik drie sets Kamervragen beantwoord over het bericht dat verdachten met een buitenlands uiterlijk strenger worden gestraft. In dat antwoord heb ik aangegeven dat ik het WODC heb gevraagd de methode en de conclusies te beoordelen van het onderzoek dat de aanleiding vormde voor de berichtgeving (het onderzoek dat gepubliceerd is in het Nederlands Juristenblad van 2012). Het WODC heeft diverse kanttekeningen gemaakt bij het onderzoek. Naar aanleiding daarvan heeft de Raad aangekondigd nader onderzoek te verrichten. Dit onderzoek is thans gereed. Voor het overige verwijs ik u naar mijn antwoord op vragen 7 en 8.

Datum
10 maart 2015

Ons kenmerk
612720

Vraag 7

Bevestigt u dat Nederlanders met een niet-westers uiterlijk, een grotere kans hebben op een veroordeling dan Nederlanders met een westers uiterlijk en dat de kans op een veroordeling het grootst is bij de verdachte die geen Nederlands spreekt en een niet-westers uiterlijk heeft? Zo ja, wat gaat u hiertegen ondernemen? Zo nee, kunt u onderbouwen waarom niet?

Antwoord op vraag 8

Bevestigt u dat verdachten met een westers uiterlijk voor een gekwalificeerde diefstal een kans van zeven procent hebben op een celstraf terwijl Turkse- en Antilliaanse Nederlanders van de tweede generatie voor een vergelijkbaar delict een kans hebben van elf procent? Zo ja, wat gaat u hiertegen ondernemen? Zo nee, kunt u onderbouwen waarom niet?

Antwoord op vraag 7 en 8

Op het eerste oog lijken er verschillen in de straftoemeting te bestaan. Als echter rekening wordt gehouden met factoren als het hebben van een crimineel verleden, of het hebben van een baan, verdampen de verschillen snel. Er blijft dan een klein verschil over. Hieruit kan niet afgeleid worden dat rechters, bewust of onbewust, rekening houden met de etnische achtergrond van de verdachte. Het opleggen van een straf is immers een complex proces waarbij met veel factoren rekening wordt gehouden. Een aantal factoren dat mogelijk van invloed is, was niet in dit onderzoek betrokken. De Raad heeft besloten verder onderzoek te laten verrichten. Hierbij denkt de Raad aan mogelijke miscommunicatie in de rechtszaal door culturele verschillen of taalbarrières, de invloed van de houding van een verdachte of de kwaliteit van de verdediging. Daarbij zullen ook gesprekken gevoerd gaan worden met strafrechters, iets wat tot dusver in het kader van onderzoek naar eventuele etnisch gerelateerde verschillen in de straftoemeting nog niet heeft plaatsgevonden.

Vraag 9

Waarom zit er volgens u een verschil in de straftoemeting ondanks uitsluiting van alle door de onderzoekers van de Universiteit Leiden genoemde andere factoren?

Vraag 10

Blijkt uit dit onderzoek dat deze factoren nog steeds een rol spelen bij straftoemeting? Zo ja, waarom?

---

⁷ Aanhangsel van de Handelingen 2011-2012, nr. 2130.

Vraag 11

Bent u van mening dat een dergelijke dubbele maat haaks staat op het gelijkheidsbeginsel dat een kernwaarde is voor de rechter? Zo ja, wat gaat u tegen deze ongelijkheid doen? Zo nee, waarom niet?

Vraag 12

Bent u net als de Rvdr en de onderzoekers van mening dat nader onderzoek gedaan moet worden naar de etnisch gerelateerde verschillen? Zo ja, welke stappen gaat u ondernemen teneinde dit onderzoek snel te bewerkstelligen? Zo nee, waarom niet?

Antwoord op vraag 9 t/m 12

De onderzoekers hebben niet alle mogelijke straftoemingsfactoren in het onderzoek betrokken. Omdat er een klein verschil overblijft, dat niet verklaard kan worden door de straftoemingsfactoren die wel in het onderzoek zijn meegenomen, komt er een vervolgonderzoek. Hoe het vervolgonderzoek er precies uit komt te zien, is op dit moment nog niet bekend. Wel is bekend dat het mede gericht zal zijn op de straftoemingsfactoren die tot dusver niet in het onderzoek zijn betrokken. Voor het overige verwijs ik naar mijn eerdergenoemde antwoorden uit 2012 en mijn antwoorden op vragen 5, 7 en 8.

Vraag 13

Heeft het politieke klimaat van de afgelopen tien jaar effect op de straftoemeting door rechters? Zo ja, welke acties gaat u ondernemen zodat rechters media- en politiekbestendig recht zullen spreken? Zo nee, kunt u onderbouwen waarom niet?

Vraag 14

Is de uitkomst van dit onderzoek voor u een reden ook de zaken van rechters van de Raad van State en de Hoge Raad te onderzoeken? Zo ja, wanneer gaat dat onderzoek plaatsvinden? Zo nee, waarom niet?

Antwoord op vraag 13 en 14

De invloed van het politieke klimaat op de straftoemeting van rechters maakte geen deel uit van het onderzoek. Dat geldt ook voor zaken van rechters van de Raad van State en de Hoge Raad. Hoe het vervolgonderzoek er precies uit zal zien is, zoals gezegd, op dit moment nog niet bekend. De Raad zal de uitkomsten van het reeds uitgevoerde onderzoek binnen de rechtspraak bespreken. Met name zal hierbij gekeken worden naar de manier waarop strafrechters tegen het onderzoek aankijken. Deze discussie zal mede bepalend zijn voor de opzet van het vervolgonderzoek.

Vraag 15

Vindt u dat Nederland, dat internationaal bekend staat als land van het recht, door deze ontwikkelingen in de reputatie wordt geschaad? Zo nee, kunt u onderbouwen waarom niet?

Antwoord op vraag 15

Nee. Signalen over een mogelijke ongelijke behandeling neemt de Raad terecht zeer serieus. Om die reden heeft de Raad aangekondigd nader onderzoek te verrichten naar de openstaande vragen.

Toelichting:

Aanvullend op eerdere vragen ter zake van de leden Recourt en Marcouch (beiden PvdA), ingezonden 30 januari 2015 (vraagnummer: 2015Z01576)

**Directoraat-Generaal
Rechtspleging en
Rechtshandhaving**
Directie Juridische en
Operationele
Aangelegenheden
DGRR-DJOA

Datum

10 maart 2015

Ons kenmerk

612720